

ARCHA

KULTURNÍ REVUE

Vydavatel:

Kulturní referát Československého
uprchlického výboru v Mnichově.

**Revui ARCHU vydává Kulturní referát Výboru československých
politických uprchlíků v Mnichově**

**Řídí: Dr. Antonín Kratochvíl s kruhem spolupracovníků
Odpovědný zástupce listu: Jos. Němeček**

Předplatné DM 5.— nebo ekvivalent v kterékoli měně

**Adresa redakce a administrace:
Československý uprchlický výbor, München, Gabelsbergerstr. 36/I.**

PŘADÉNKO Z DRÁTŮ

=====

Hlas Exilu v čísle 4-5. a 6. loňského roku přinesl verše politických vězňů z komunistických koncentračních táborů v Jáchymově, které naše redakce dostala ilegální cestou. Jak jsme již v úvodní poznámce Hlasu exilu zdůraznili, sbírka "PŘADÉNKO Z DRÁTŮ", kterou vězni v Jáchymově sestavili, je důkazem toho, že za deset let teroru a rafinované "převýchovy" podle vzoru velké "demokracie SSSR" se nepodařilo komunistům udusit žhavou touhu po svobodném projevu. Cena a hodnota veršů není snad literární, alespoň ne u všech, ale rozhodně je dokumentární a politická.

V dnešním svazku Archy přinášíme druhou - dosud **nepublikovanou** část sbírky "Přadénko z drátů". Verše slovenských politických vězňů vydal redaktor I. Kružliak ve sbírce "Modlitby v putách".

BEZEJMENNÁ

Se starci plavím vory - mrak
po řece obloze až na práh tvého domu
kde sedí kočka, slunce, oči přimhouřené.

Jdu po betonu.
Na zdi se válí zas
nějaký agent cizí firmy,
kterého ráno vedli v řetězech.

A na počátku bylo přece slovo !
zvuk houslí nezrozených.
To jitro, které bylo v nich
jsme zaspali.

Bděly jen prsty - pavouci -
na lubu kremonského jara.
Tenkrát jsi hrála baladu Vieux temps

A útlé prsty drží niklovanou kulku
Jen bijte do dveří netrpěliví ještěři
V stojaté vodě mne dusí
zazdžené ticho kolem.

Pro nás napsali loutnaři
svou hudbu modrou a hebkou.

Jak děti z předměstského domu
když poslouchají z mušlí zvuk vln a tritonů
já tisknu z neklidného spánku ztuhlé dlaně
na holou hlavu, poslouchaje pozorně
zda neuslyším tvoje housle
mé jaro z Cremony.

& & &

MÁLO SE SLUNCE PROTLAČÍ

Málo se slunce protlačí
skrz mříže čtyřsté cely
i když u řeky naháči
na zimu zapomněli.
Na dvoře stébla se chvějí
a věže když odbíjejí
hodiny týden za týdnem.
Dál už nedohlédnem
byť bychom sebevíce chtěli.

POHÁDKA PRO MALOU, KDYŽ SE MOC PTÁ

Tvůj táta je s námi
 na jednom moři.
 Táta je taková
 veliká loď.
 Vlny jsou, má malá,
 kočárek houpačicí.
 Loďka má v hloubce
 krajkovou rukavici
 na malé rybky
 co vědí pohádky.
 / O tobě, maličká, /
 Táta z nich navléká
 růženec na drátky
 než chodí spát.
 Loď má dvě kotvy
 které ji poutají
 k druhému břehu
 tam co se jezdí
 pro živou vodu
 a pro utěchu.
 plachetko bílá,
 která jsi zbyla.
 Tvůj táta je loď,
 která nezabloudila.

& & &

DĚVČÁTKO MALÉ

Děvčátko malé
 má myši copánek
 má hračky, panenku,

autíčko šlapací.
 Babičku, mámu -
 a táta, ten odešel
 a dlouho se nevrací.
 Táta má obrázek
 říká mu dobrou noc
 a dlouho se převrací
 na tvrdé palandě
 kde je nás jedenadvacet.
 Dvacet jich budí se
 zmáčeno potem
 neklidného snění.
 Každý má děti
 a všichni jsou -
 tátové okradení.
 Pro děti těch tátů
 pro oči těch dětí
 já nemohu spát.

& & &

AŽ

--

/Na známou notu/

Až stiskneme si ruce
 na pobřeží Slonoviny
 Až v dunách Gobi
 shnije lidská ubohost
 Až poznáš v Soho
 polotmy, světla, stíny
 a každý z nás
 svých lásek věčný host
 Až v kruzích obejdem
 mikroskop - vlastní zemi

Až v cévách spalování
 všemi zimnicemi
 vytepem dlaní
 tropický dythyramb
 Až uzříš Trafalgar
 a Seinu v světle lamp
 Až z vlasů, rozčuchaných brízou
 vyčeše monsum písek z Lhasy
 jak mulatka jenž v našem stanu
 tiše ustlala si
 Až lámat budeš listy akácie v buši
 Až na savaně
 tvůj kůň pustí duši
 Až přijdem z Pisy
 pěšky po dálnici
 a v očích kouř a sůl
 a písek pod helmici
 Až v smršti přibijem
 napříč své korouhvice,
 pak, druhu můj, jsme žili.
 Do ruky dýmky dejte nám
 a rozžehněte svíce.

& & &

DALEKÝ A BLÍZKÝ

Bylo nás víc
 než zástupů
 z kázání na Hoře...
 Rozlom,
 můj Bože, rozlom
 ten okorálý chleba vzpomínek
 a nasýt nás...
 Pokorné ruce,
 lampa věčná,

docela malý plamínek,
 který jsme vídali z dálky.
 Domov
 tak daleký a blízký
 Dnes je nám
 zase zatěžko
 jít úvozem a stopou
 naložených vozů kamením.
 A kdykoliv nám
 bude tak
 rozlom,
 můj Bože, rozlom
 okoralý chleba vzpomínek
 a nasýt nás
 plaménkem
 dalekým i blížkým.
 Vážít si budem
 zas svého domova.

& & &

POHÁDKA O HVĚZDIČCE

Na okno dýchla
 dětská ústa malá.
 Plaménky perleti
 po skle se rozletí.
 Pohádka - hvězda -
 se tak narodila.

Padá sníh v okna
 a divnou písni zní mi.
 Dole už možná
 kvetou kopretiny.
 Utrhni maličká
 několik z nich.

Jenom ať nezmrznou.
Můj Bože,
ať venku nepadá sníh.

& & &

MÍT ZAS DĚTSKÝ MÍČEK

Mít zas dětský míček v síťce
běhat v parku po lavičce
trhat trávu, pampelišky,
do bazénu házet s výšky,
sbírat pestré střípky, sklíčka,
pustit balon do sluníčka
a pak s dírou na koleně
rozběhnout se k milé mámě.

Ruce knížku odložily.
„Co se stalo, kluku milý?“
a dvě hebké, měkké dlaně
hladí vlasy rozčuchané.
Běžím k tobě, milá mami.
Schovej moje oči v dlani.
Řekni zase: „Co je, chlapče,
copak voják taky pláče?“

& & &

OVEČKY

Tatínku, tohle jsou ovečky, víš, to nejsou
od pyžama. Jedna se, chudinka, ztratila a teď
knoflíčky
je jí zima.

Na, vem si ji k sobě a takhle ji zahřej.

x

Jako když motýl
mi na ruku sedne.

Knoflík se podobá
ovečce jedné,
co se ti ztratila.

x

Pak jako přišel zlý kouzelník a začaroval ji.
Je pryč.
To je asi ta, co má táta u sebe. Je jich málo.

x

Palčivé rány
propadly ke dnu.

Ve dlani tisknu
ovečku jednu.
Ovečku, co se ti ztratila.

x

A pak bude zase jako jaro a ovečky půjdou na
louku. Až se
táta vrátí, přinese mi tu ovečku. Všichni bu-
dou mít
radost a půjdou hezky spinkat.

x

Jako když motýl
mi na ruku sedne.

Ještě se knoflíček
podobá jedné
ovečce. co se ti ztratila.

ŘÍKADLO

Jeden korál, dva korálky,
to jsou slečny na fialky.
Třetí korál, čtvrtý, pátý,
vojáci a kočár zlatý.

Potkali se, pozdravili
„do lesa se nesmí, dámy“
jsou tam sovy, vlci, víly,
„bály byste se tam samy“.

Slunce, klubko, zlaté nitky,
jeden štolba na kozlíku,
dva vojáci, slečny, kytky,
pod vějířem slunečníků.

& & &

NOVOROČNÍ

Budem ťapat v mokrém sněhu
nebo číchat k láhvi od ginu
psát svoje jméno do příběhů
dívčích rukou s vůní po vínu.

Bezstarostně bloudit po chodníku
/ mít tak doma rozčtěného Halase! /
Obě ruce v kapsách u zimníku
volní. Závislí jen na kráse.

& & &

MÁJOVÁ

Tedy až napřesrok
smím jít na májovou
přivonět k věnečku
z nejhezčích sedmikrás.
Napřesrok vítr
zpívat píseň novou
snad bude, která dnes
je v každém z nás.

Půjdu pak napřesrok
pomalu pod akátem
do šera zapadne
večerka kroků mých.
S večerem chci býti sám
jak s vzácným unikátem
jako by první byl
anebo z posledních.

& & &

JE DIVNÝ DŮL

Je divný důl a divní havíři.
v tom kraji kam zřídka
cizí zamíří.
Bez uhlí, bez zlata, bez mědi
a oni jak když to nevědí
zlostně skrčení ve svém krunýři
jak když se vrabci zimou čepýří
pod krovem rozedraným.
S tímhle se člověk nikdy nesmíří.
Snad ještě někde hrají pastýři
pod sluncem nehlídaným.

MARNE DNY I.

Dny jsou jak květy
na zdech katedrály.
Dny jsou jak květy
aby uvadaly.

Dny jsou jak poutníci
a jako tažní ptáci.
Dny jsou jak listy
jež se neobrací.

Dny jsou jak květy
v oknech katedrály.
Dny jsou jak květy
jež jsme milovali.

& & &

MARNE DNY II.

Dny se zvolna odvíjejí
jako z přádlá Markétčina
jako stopy do závějí
jako barvy z trsu vína.

S oken stéká samet stínů
lampa - pavouk - světlo snová.
Zvoní příze platinová
na osnovách gobelinu.

Každý keřík uvádá tu.
Tvoje dny jsou jako rybky
a mé jako písek sypký
na tětívách rzivých drátů

& & &

BLAHOPŘÁNÍ

Dnes bych měl zazvonit
u tvých dveří
s chromým květináčem.

Měl bych ti všechno
hezke přát

I když jsou slova hebká
jak peří
a jako když otočíš vypínačem
mizí lidé ze vzpomínek.

Mizí jak svíček plamínek
na dnešním svátečním dortu.

I přes překážky horizontů
chtěl bych ty svíčky spočítat.

& & &

František L I S T O P A D :

SVOBODNÝ ČLOVĚK A MOŘE - BÁSNÍK SAINT-JOHN PERSE

Roku 1957 vyšla básnická kniha, jejíž význam pro současnou francouzskou a světovou poezii se může srovnávat s publikací "Mladé Parky" Paula Valéryho před čtyřiceti roky. Kniha, kterou chceme alespoň skrovně uvést, se jmenuje "Amers"; francouzští na první pohled respektive na první poslech přeloží jako "Hořké". Avšak "Amers" není

pouze přídavné jméno, nýbrž také podstatné jméno, námořnický pojem, který označuje všechna viditelná znamení na pobřeží jako zvonice, vížky i útesy, prostě pomocné poznávací znaky, které orientují námořníky, plující s širého moře k pevnině. Že záchmuřený obzor současných dějin započal v ústech básníka Saint-John Perse - neboť on je autorem - hořkou příchutí, je možné, ba pravděpodobné, lze to ostatně vyčíst zle kterých veršů dvousetstránkové knihy velkého formátu. Leitmotivem této básnické skladby, leitmotivem a skutečnou dominantou však zůstává ne-li víra, tedy důvěra; důvěra v člověka, očišťovaného a obnovovaného právě tím ustavičným, které konkrétně i přeneseně nazývá mořem. To moře, s kterého lodníci-lidé vyhlížejí znamení nového města, nového života, nového světa: amers- znamení na pobřeží.

Není básníka moře, který by nebyl pěvcem svobody a naděje. Svobody i naděje fyzické či metafyzické. Perse dosáhl obého...

X

Perseova poslední básnická kniha tedy potvrzuje soud vzácných, ale tvrdošíjně zamilovaných čtenářských kroužků po Francii a po celém světě že Saint-John Perse je největším žijícím francouzským básníkem, originálnějším a snad i větším než byl sám Valéry. „Amers“ to potvrzují s tak sugestivní silou, že záhy bude patřit ke kulturní osudě nepoznat básníka jménem.

Kniha vyšla v roce, kdy básník slavil sedmdesáté narozeniny. Narodil se 31. května 1887 na úzké pevnině, omílané oceánem: na ostrůvku v zátocce u Guadelupu. Těžko se snášejí další biografická data tohoto básníka, jehož životopis byl donedávna zahalen rouškou tajemství a kterému literární historici věnovali v dějinách moderního písemnictví

všeho všudy několik strohých a bezradných řádek. Má to dvojí příčinu: jednu jsme prozradili a tkví v diskretnosti člověka, skrývajícího se za básnickým jménem; druhým důvodem je charakter a kvalita jeho poesie.

X

Básník, jehož dílo se živí sublimovanými lidskými dějinami a dějinami lidskosti, se pokusil prostě nemít vlastní životopis. Jsem v pokušení říci, když pomíneme pejorativní odstín příkladu, že básník byl legendárním doktorem Jekylllem jakéhosi Mr. Hyda, jenž nebyl nikým jiným než Alexisem Légerem, francouzským velvyslancem a později jedním z nejvyšších úředníků Quai d'Orsay, kde zůstal až do roku 1940. Ostatně, znalo jej mnoho předválečných československých politiků a diplomatů a publicistů; patrně ve své většině netušili, že v suše, ale vybraně zdvořilém muži s knírkem a s olivovou pletí se skrývá velký básník. Víc jak čtvrt století Monsieur l'Ambassadeur Alexis Léger zakazoval umělci Persovi uveřejňovat verše či dokonce znovu vydávat utlé sbírky básní z jeho mládí. Roku 1940 Alexis Léger musil za politického chaosu a marazmu odstoupit z ministerstva zahraničí. Uchýlil se do Washingtonu. Pétainova vláda jej dekretem zbavila státní příslušnosti a vymazala ze seznamu Čestné legie. Žil v exilu jako muž svobodné Francie, aniž se však přidal k de Gaullovu osvobozeneckému hnutí; i později pak nesouhlasil s poválečnou francouzskou politikou. Z "exilu" ve Washingtonu se vlastně dodnes nevrátil. Podal demisi na hodnosti, na úřad a zdánlivě na život. Léger ustoupil básníku Persovi: a ten nyní žije dál ve Washingtonu jako v nějakém sídelním městě abstrakce. Tam roku 1942 připravil do tisku knihu "Exily", o čtyři roky později sbírku "Vítr".

a nedávno „Amers“.

X

Jeho básnické dílo má pověst hermeticky uzavřeného; těžce přístupného. Pověst, řekli bychom, neoprávněnou: obtíže jsou spíš zdánlivé než skutečné. Především proto, že např. můžete číst či naslouchat veršům jeho poslední knihy, aniž ke globálnímu porozumění je nutno chápat smysl jednotlivých strof či dokonce slov - pojmů. Uohvácení bohatou hudbou a přejemnou, rafinovanou orchestrací sloves, zvolna nasáknete Persevou poetikou, i vejдете do básně a básen do vás. Jakmile se tento specifický čtenářský či posluchačský proces uskuteční - je nutno připomenout, že Perseovy básně jsou velmi auditivní - stačí, když se stanete pozornými vůči textu samému; každé slovo, každý obraz, každá metafora, každé básnické gesto mají zdánlivě znenadání až matematicky přesné místo jako ve velkolepé mozaice. Matematicky přesná je přece i teorie hudby v té inspiraci nejromantičtější skladbě...

Nesnadnost básnického díla, jeho zdánlivá nepřístupnost, není tudíž zaviněna nějakým přesymbolizovaným umyslem či alchymickými metaforami ani nějakou odtažitou básnickou školou; nesnadnost je zde synonymem přesnosti básnické myšlenky a hutnosti slovníku. Básník nadal slova - a často ta nejvšednější, jindy zase vyhrabaná z truhly starého jazykového pokladu tak jako kdysi u nás činil Vladimír Holan a Josef Palivec - plným, pročištěným významem, okysličenou vůní a chutí až smyslně dužnatou.

Stačí tak málo a básen se před každým otevře... snad ta nejkrásnější a nejuplnější z těch inspirovaných mořem.

Chtěli bychom být průvodci v křišťálovém labyrintu básnických veršů. Průvodci arci nedokonalými: Saint-John Perse bude musit v Čechách čekat na tak velkého překladatele, tak trpělivého hledače a vykladače a krystalografa, jakým byl vězněný J. Palivec. Zčeštění symfonie, jakou je kniha „Amers“, potřebuje velké básnické a překladatelské kultury, vytříbené na slovníku Valéryho a Mallarmé-a, a také prostě dlouhého tvůrčího času, pokud možno v zátíší světa.

Nicméně jsme neodolali, abychom nepřinesli porůznu několik ukázek z poslední části Persovy knihy, začínající veršem, opojným zaklínadlem, houslovým klíčem, akordem, jenž udává tonínu této dlouhé hymny na lásku a na moře, na dva principy života ve věčných odlivech a zálivech.

KORÁBY ÚZKÉ JSOU, ÚZKÉ JE NAŠE LOŽE...

x

KORÁBY ÚZKÉ JSOU...

Milenci, ó pozdě přišedší mezi mramor a bronz
již v prolamujících se prvních ohních večera.

Milenci uprostřed zástupů, znalí co mlčet jest
vydejte večer ten svědectví mořím na počest:

I.

... Koráby úzké jsou, úzké je naše lože.
Nesmírná rozloha vod je širší naší říše
touhy v zavřených pokojích tiše.

Vstupuje léto směrem od moře. Moři jedinému
povíme věc
jakými cizinci byli jsme v slavnostích měst,
zatím

se hvězda zdvihala ze slavností podmořských,
 večera jednoho - na loži našem - jala se vě-
 třit lože znabožských-

Marně zem blízká skicuje hraničí. Táž vlna světem
 táž vlna od trojských časů
 valí svůj bok až k nám. V široším šířu
 daleko od nás ten dech jí byl vštípen kdysi.

Večera jednoho velký hluk šířil se po pokojích
 takže i sama smrt, ve zvuku ulity,
 nebyla nikterak slyšeti.

Milujte, ó dvojice, koráby; a širé moře v poko-
 jích!

Večera jednoho země spláče své bohy, a člověk
 rusou zvěř; města se vyšeptávají, ženy sní...
 Kéž je vždy před naší bránou

ten úsvit nesmírný řečený moře - elita křídel a
 vztyčení
 zbraní: láska a moře ze stejného lože, láska a
 moře

na loži téměř -
 a dialog ten ještě po pokojích

X

II.

V srdci muže samota. Podivný muž
 bez břehů, u ženy pobřežní. A moře, které jsem,
 na tvém východě mísí se s tvým zlatým pískem,
 přicházím ještě a trvám; na tvém břehu
 volně rozvinuji tvé prstýnky z hlíny;
 ženu jež se stává a přestává s vlnou
 která ji plodí...

X

Ó ženo a horečko v podobě ženy! rty se tě lětno
dotkly
neletí kvetoucí smrtí. Živá - a kdo je víc živ? -
voníš zelení vod a výspami též
voníš panenstvím; jód z chaluh a řas
tvé boky omýval dobrodiním dne.
Voníš kamenem s cetkami hvězd
a voníš mědí jež roztává
nestoudností vod.
Hýbeš se s pohybem písku...

Duben 1958

& & &

OKNAJosef K. P O K O R N Ý :ČESKOSLOVENSKÉ ŠKOLSTVÍ V EXILU

Září - měsíc začátku nového školního roku, nutí nás ke krátkému zamyšlení nad našim školstvím v exilu.

V jednom ze svých latinských projevů k anglickým vysokoškolákům za druhé světové války - předseda Benešovy londýnské vlády, dr. Jan Šrámek řekl:

"Dějiny českého národa jsou poznamenány exily. Byly to vždy vynikající vychovatelé, kteří museli opustit svou vlast. První byl sv. Vojtěch - v době husitské museli uprchnout do exilu před Václavem IV. profesori theologické fakul-

ty pražské, mezi nimi Stanislav a Petr ze Znojma, Jan Eliáš, Štěpán z Pálče a řada dalších. Po bitvě na Bílé hoře odešel do exilu jeden z největších synů našeho národa - Jan Amos Komenský - učitel národů. A v minulém exilu to byl profesor T. Masaryk - prezident Osvoboditel."

x

V druhém a třetím exilu máme řadu vynikajících vědců-pedagogů v cizině, žádného ovšem z nich nemůžeme již stavět po bok Komenského či Tomáše G. Masaryka. O to jsme chudší, ale přesto v mnohém naše exilové školství může být vzorem.

Nedlouho po komunistickém puči začala se v Německu realizovat myšlenka představitelů Ústředního svazu čs. studentstva v exilu, soustředit co největší počet studentů z německých táborů do jednoho místa, kde by mohli pokračovat ve studiu. Dík porozumění u amerických míst byl uvolněn jeden z táborů IRO, kasárna uprostřed města Ludwigsburgu, pro československé studenty. Studenti a profesori, kteří se sem sjeli ze všech ostatních táborů, byli spjati jedinou myšlenkou - v nejkratší době vybudovat universitní kolej. Nebyla to práce lehká - ale 28. října 1948, v den třicátého výročí prohlášení československé samostatnosti, byla v Ludwigsburgu otevřena Masarykova universitní kolej. V jejím čele jako rektor stál profesor dr. Brdlík. Zpráva, že českoslovenští studenti v exilu si založili Masarykovu universitu, se rozletěla do celého světa a měla velký politický ohlas. V roce 1950, kdy většina studentů vyemigrovala do Spojených států a jiných zemí - byla ludwigsburská Masarykova universitní kolej uzavřena.

Ve vyučování v českém jazyce se pak pokračovalo v jednotlivých táborových doplňovacích českých

školách - v Ludwigsburgu, ve Valce a jinde. Několik let byla zde určitá stagnace; školy pracovaly namnoze izolovaně. Zásadní změna nastala teprve v roce 1956. Kulturní referát tehdejšího Sdružení československých politických uprchlíků sjednotil a zkoordinoval české doplnovací školství v Německé spolkové republice.

Postupná likvidace většiny uprchlických táborů v Německu a v Rakousku a zapojení našich uprchlíků do normálního pracovního procesu - způsobily, že najdeme Čechy i Slováky roztroušené ve všech oblastech Německé spolkové republiky. Pokud byli naši lidé soustředěni v uprchlických táborech, měly naše děti jednu velkou výhodu: mohly být poměrně snadno vyučovány v mateřštině. Školy v uprchlických táborech mohly být poměrně dobře organisovány. Vyučování bylo usnadněno také tím, že děti žily v prostředí, kde se mluvilo česky i slovensky.

Dnes se však situace - jak jsme podotkli - změnila, většina dětí žije rozptýlena. Prostředí je jazykově jednotné, mateřské řeči však naprosto cizí. Kulturnímu referátu tehdejšího Sdružení československých uprchlíků bylo jasno, že je nutno zavést novou formu a systém vyučování. Zřídilo proto ČESKOSLOVENSKOU DÁLKOVOU ŠKOLU V EXILU a do jejího čela postavilo universitního docenta dr. Josefa Kratochvila, člena amerických vědeckých akademií.

Krátce po založení Dálkové školy byla svolána první koordinační konference našich učitelů do Mnichova / 19. září 1956 /. Na konferenci bylo konstatováno, jak velké echo našla Dálková škola nejen v Německu a v Rakousku, ale na celém světě. Sdružení dostalo přihlášky do školy dokonce až z Kapského města. Od roku 1956 se konají pravidelné učitelské konference a nejosvědčenějším pomocníkem Dálkové školy jsou kursy mateřštiny a vlastivědy ve zvláštních letních

školách a táborech. Letní školy v zámku Hüttenfeld u Heidelberku přinesly mnoho zkušeností a nečekaně dobré výsledky. /&/

Organisace Čs. dálkové školy se stala vzorem i ostatním národním komitétům pro přípravu kursů a škol ve své mateřštině. Československé doplňovací školy jsou roztroušeny téměř po celém svobodném světě a velkou odezvu má na příklad škola v Londýně a v Paříži, a školy v Kanadě a jinde. Podrobný rozbor amerického českého školství a profily pedagogických pracovníků ve Spojených státech přineseme ve zvláštním článku.

Komunisté se snaží provádět značnou infiltraci a vedou soustavný promyšlený boj proti československému školství v zahraničí. Domá útočí proti němu v novinách, v exilu pokusy o rozvrat a skandalisování. Nejedno svědectví bychom měli z dřívějšího v Rakousku - především ve vídeňské krajské české škole - i když české a slovenské školy krajanů nelze nyní stavět na jedné bázi s exilovým školstvím. Pochopitelně, že komunisté mají v prvé řadě zájem o mládež a děti, na které již nejednou zaměřili své "akce návratu". Tam ještě doufají v úspěch při "návratu" a později i v nejmenší risiko. Diplomatické a politické kruhy jsou pro ně dnes už příliš riskantní. Je bezesporné, že téměř za každým útokem / pokud není osobní / na českou exilovou školní síť je rudá Praha, ať už jsou ty útoky vedeny pod jakoukoli nálepkou.

Výchova mládeže v národním a náboženském duchu je věcí všech rodičů a především těch, jejichž děti nemohou navštěvovat doplňovací školy ane-

/&/ Obšírný pedagogický rozbor výsledků letošní letní školy v Hüttenfeldu přineseme v příštím čísle. / Poznámka redakce. /

bo nejsou napojeni na síť Čs. dálkové školy. Výchova v duchu Komenského a Masaryka je výchova k pravdě a k opravdové lásce k vlasti, ale je to také výchova k boji za její pozdější osvobození. /Správcem Čs. dálkové školy je Čs. uprchlický výbor v Mnichově - Tivolistr.1. - Poz. redakce. /

& & &

Mezi západními demokratickými státy se vyřizuje neumyslné překročení hranice v pěti minutách - ale v nejdemokratičtějším státě, kde si vládne lid sám, to trvá čtyři dny křížových výslechů. Nedávný případ rakouské občanky Helgy Hagganové, která při koupání „porušila“ československé hranice! Lidová demokracie je asi „vyšší demokracie“.

-M-

& & &

ZRCADLO DOMOVA

ČESKÝ HLAS O MARKU HLASKOVI

„Naše literární časopisy najednou objevily na př. mladého autora Marka Hlaska. Právě na jeho případu a na jeho objevování u nás se dá dosti dobře určit ona pomýlená cesta části kritiky i některých tvůrčích autorů, prozaiků. Přitom

z díla Marka Hlaska bylo k nám převeděno poměrně málo, a to ještě nikoliv ty nejtypičtější ukázky z jeho pesimistické, naturalistické a anti-humanistické tvorby.

A překlady, pokud vyšly, v našich časopisech, zdaleka nepostihovaly výrazovou drzost

a vulgaritu Hlaskova vyprávěčství.

Marek Hlasko nastoupil cestu, kterou by bylo možno charakterisovat tvrzením jisté části i naší kritiky, že totiž literaturu nenahradí žádný jiný obor lidské činnosti ani jiné umělecké odvětví, jde-li o kritický obraz národní povahy, o vystižení morálního profilu současného člověka, o zápas se stinnými stránkami, jež se v jeho nitru utvářejí v průběhu souběžné proměny. Nemůže opravdu tenhle úkol splnit nic mimo literaturu?

Ponechme tuto otázku stranou, vraťme se k Hlaskovi. Jakým způsobem on / jako vzor mnohých našich mladých prozaiků / si vybíral právo být ostrým a konkrétním společenským kritikem? Odpovíme na to stručně: Nevraživým postojem k všemu, co přinesl lidstvu nový společenský řád, opovržením k člověku a k jeho schopnostem překonávat chyby a nedostatků růstu a dobírat se stále víc a víc podstaty nového, socialistického humanismu a demokratismu.

Hlaskův pohled na člověka je veskrze záporný. Ale to přece už tady bylo a známe to. Což někteří představitelé naturalistické školy měli jiný postoj k člověku? A jedna, ta nejpodstatnější část existencialistů Sartrova typu, ti snad mají více humanity v sobě? Na ně, ať již chtěl či nechtěl, skoro bych však řekl vědomě, Marek Hlasko navazoval.

Ve jménu Hlaskově a jeho následníků se počalo pomlouvat umění socialistického realismu a s ním se ztotožňovala některá nedomrlá díla schematického období."

/ Milán Rusiňský v ostravské NOVÉ SVOBODĚ,
25.května 1958-str.5/

x

OTAKAR VÁVRA O ČESKO-SLOVENSKÉM FILMU

Z diskusních příspěvků přednesených na zasedání Kulturní a umělecké rady, které se konalo 29. dubna 1958:

"Naše kinematografie má za úkol zobrazit my-

šlenky, které v minulosti připravovaly a dnes řídí náš život a tedy má především zobrazovat naši současnost...ale naše nová tvorba zčásti propadla jakémusi pocitu zklamání, nebojovné sentimentality nebo dokonce melancholii...Až na vzácné výjimky uroveň naší filmové kritiky se často podobá vzájemně opisovaným ulohovým čičením, plným nesprávných teoretických pouček, vynášených jako nezvratné soudy, plné školometství a dogmatismu, mající zakrýt skutečnou neznalost tohoto oboru a neznalost umělecké oblasti vůbec...

Postupně za 12 let vedly reorganisace ve filmu ke ztrátě iniciativy našich pracovníků ve filmové výrobě, k oslabení pracovní morálky, disciplíny a nakonec k neekonomické, pomalé práci a k prodražení našeho filmu. Kontrolní orgány, které se

občas zabývají jen podružnými případy, nedovedly postihnout hlavní příčiny... Nikdy nepoukázaly na skutečné příčiny prodražení, jako byly ustavičné reorganisace a změny vedení, většinou naprosto laického, špatné mzdové systémy, které si v jednotlivých oborech vzájemně odporují a brzdí práci, zastaralé technické zařízení a teliérů a spousta vyšších nařízení nevhodných pro filmovou práci, která se tím zbyrokratizovala a stala úplně nepružnou. Za těch 10 let od Února nebylo prakticky ani možno víc vykonat, protože jsem se všichni znovu učili... Většinou nás vedli lidé, kteří o filmové práci věděli buď málo a nebo vůbec nic."

/ KULTURA 1958 č. 21,
22. května 1958 -
str. 6 /

& & &

AUTOŘI ŠESTÉHO SVAZKU ARCHY :

František LISTOPAD / Paříž / - Josef K. POKORNÝ
/ Vídeňské Nové Město / - a další

& & &

KAMENNÝ ERB

LITERÁRNÍ EDICE ČS. UPRCHLICKÉHO VÝBORU V NĚMECKU

vydala tato původní díla předních exilových spisovatelů:

Jan Čep: Cikáni (Novelistický triptych — Okupace, osvobození, exil).
Grafická úprava Mir. Šásek. DM 5.—.

Hana Šklíbová: Pohádky (pohádky vysílané rozhlasovou stanicí
Svobodná Evropa). DM 5.—.

Dr. Antonín Kratochvíl: Peníz exulantův. (Antologie exilové prósy
— dosud neuveřejněné povídky Jana Čepa, A. Kratochvíla-
Christena, Fr. Kovárny, Jiřího Kovtuna, Fr. Listopada, F. Pe-
routky, V. Štědrého a J. Tumlíře. Grafická úprava: Jaroslav
Dresler.) DM 5.—.

Karel Čapek: Proč nejsem komunistou? (bibliofil). DM 2.50.

H. J. Hájek: Problém revoluce a kolaborace (esej). DM 1.50.

Objednávky vyřizuje administrace našeho listu

Časopisy Československého uprchlického výboru:

HLAS EXILU (noviny)

ARCHA (kulturní revue)

SKAUT-EXULANT (Časopis pro mládež)

ZPRAVODAJ ČESKOSLOVENSKÉ DÁLKOVÉ ŠKOLY V EXILU

LUCERNÍČKA

EDICE KRÁSNÉ LITERATURY V EXILU

Řada A:

Jiří Kovtun: Blahoslavení (Poesie). DM 3.50.

J. K. Baby: Ptačí melodie (Povídky). DM 5.—.

Vl. Štědrý: Kožich (Novela). DM 3.50.

Ant. Christen: Modlitba domova v díle Jana Čepa (Esej). DM 2.50.

Řada B:

Doc. Dr. Josef Kratochvíl: Problém zoopsychologie a zoosociologie
(I. a II. díl). Rozebráno.

František Listopad: Byty a prostory (Esej). DM 1.50.

